

Ungtyreproduktionens økonomi og optimal afgangsvægt under forskellige forudsætninger

*H. Refsgaard Andersen og Vagn Østergaard
Afdelingen for forsøg med kvæg*

Den optimale afgangsvægt (marginal betragtning)

I denne publikation, der er en fortsættelse af medd. nr. 41, belyses den optimale afgangsvægt ud fra en marginal betragtning. Udgangspunktet herfor er, at producenten har nogle dyr af en given vægt, f.eks. 300 kg og derfor må rejse spørgsmålet: Under hvilke forudsætninger kan det betale sig at fodre videre på disse dyr? Til hjælp for besvarelsen er der i tabel 3 anført, hvad det i forskellige vægtintervaller koster pr. kg tilvækst at producere under givne forudsætninger. For at kunne drage nytte af tabellen må producenten i det individuelle tilfælde besvare følgende spørgsmål:

1. Hvad er den gennemsnitlige foderenhedspris på de fodermidler, der ønskes anvendt.
2. Hvor mange foderenheder kan dyrene optage af den/de aktuelle foderrationer/foderrationer.
3. Hvor store er diverse variable omkostninger (dyrlæge, strøelse etc.).
4. Hvor stort et dækningsbidrag (DB) ønskes, d.v.s. restbeløbet til dækning af bygningsomk., forrentning af kalvens aktuelle værdi og til arbejdsfortjeneste.
5. Hvilken afregningspris, kr. pr. kg levende vægt, kan forventes for en yderligere tilvækst.

ad 1. Foderenhedsprisen på indkøbte fodermidler ansættes til dagspris, og hjemmeavlet fo-

der ansættes til dets værdi i bedste anden anvendelse, dvs. til produktion eller salg.

ad 2. Den forventede foderoptagelse er vanskeligere at fastsætte, da mange faktorer påvirker denne. Anvendes imidlertid et uændret forhold mellem kraftfoder og grovfoder, kan der som en grov regel regnes med en stigning på 0,4–0,5 f.e. pr. dag for hver 50 kg's vægtforøgelse i intervallet 250–500 kg levende vægt.

ad 3. Diverse variable omkostninger er p.g.a. disses beskedne indflydelse ansat til et konstant beløb (20 øre pr. foderdag), selv om variation fra system til system kan foreligge.

ad 4. Det ønskede dækningsbidrag (DB) må være mindst lige så stort som det bedste ved anden udnyttelse af det faste produktionsapparat, og vil derfor afhænge af bl.a. produktionssystemet på det pågældende brug.

I de tilfælde båsene og måske arbejdskraften ikke kan udnyttes til anden produktion, behøver det ønskede minimums-DB kun at være så stort, at kalvens værdi kan forrentes, dvs. ca. 0,50 kr./dag i vægtintervallet 250–300 kg stigende til ca. 0,90 kr./dag mellem 450 og 500 kg (afregningspris 7,00 kr./dag; forrentning 10% p.a.).

Er produktionen tilrettelagt således, at staldkapaciteten udnyttes fuldt ud, dvs. hvor et afgået dyr straks erstattes af et nyt, må det daglige DB

for en ekstra tilvækst være mindst lige så stort om det forventede for hele produktionsperioden for et nyt dyr.

Den optimale afgangsvægt vil derfor – alt andet lige – være lavere i den specialicerede produktion med løbende indkøb af dyr end i den produktion, hvor et afgået dyr ikke straks kan erstattes af et andet.

Eksempel. En producent ønsker svar på, om han skal slagte sine tyre ved 350 kg eller ved 400 kg. Der er fodermidler til rådighed til en gns. foderenhedspris á 80 øre pr. f.e., og der forventes en foderoptagelse af disse fodermidler på 5,5 f.e. pr. dag. Dækningsbidraget ønskes at være 2,00 kr. pr. dag.

Tabel 3. Nødvendig afregningspris pr. kg levende vægt for – ved en ekstra tilvækst på 50 kg – at opnå et givet dækningsbidrag (DB) under forskellig foderstyrke og foderpris.

Vægt-interval	Daglig foderoptagelse f.e.	Daglig tilvækst g	Gns. f.e. pris 80 øre Ønsket DB pr. dag, kr.			Gns. f.e. pris 100 øre Ønsket DB pr. dag, kr.			Gns. f.e. pris 120 øre Ønsket DB pr. dag, kr.		
			1,00	2,00	3,00	1,00	2,00	3,00	1,00	2,00	3,00
300–350	6,2	1200	5,13	5,97	6,80	6,17	7,00	7,83	7,20	8,03	8,87
	4,8	1000	5,04	6,04	7,04	6,00	7,00	8,00	6,96	7,96	8,96
	3,9	800	5,40	6,65	7,90	6,38	7,63	8,88	7,35	8,60	9,85
350–400	7,0	1200	5,67	6,50	7,33	6,83	7,67	8,50	8,00	8,83	9,67
	5,5	1000	5,60	6,60	7,60	6,70	7,70	8,70	7,80	8,80	9,80
	4,5	800	6,00	7,25	8,50	7,13	8,38	9,63	8,25	9,50	10,75
400–450	7,0	1100	6,18	7,09	8,00	7,45	8,36	9,27	8,73	9,64	10,55
	5,6	900	6,31	7,42	8,53	7,56	8,67	9,78	8,80	9,91	11,02
	4,7	700	7,09	8,51	9,94	8,43	9,86	11,29	9,77	11,20	12,63
450–500	8,4	1100	7,20	8,11	9,02	8,73	9,64	10,55	10,25	11,16	12,07
	6,3	900	6,93	8,04	9,16	8,33	9,44	10,56	9,73	10,84	11,96
	5,1	700	7,54	8,97	10,40	9,00	10,43	11,86	10,46	11,89	13,31

Diverse variable omkostninger (dyrlæge, strøelse m.v.) er ansat til 20 øre pr. foderdag.

I tabel 3 kan da aflæses, at kalvene skal indbringe 6,60 kr. pr. kg tilvækst for de sidste 50 kg's vægtforøgelse, svarende til en værdiforøgelse på ialt 330 kr. Hvorvidt dette vil kunne opnås, må vurderes med hensyntagen til 1) afsætningstendenserne, evt. ved forespørgsel hos aftageren, 2) evt. tillæg eller fradrag for større dyr herunder slagtepræmie, 3) mulighederne for at påvirke slagtekvantiteten ved at øge vægten.

Forudsættes afregningsprisen i det nævnte eksempel at være 7,00 kr. pr. kg levende vægt både ved 350 og 400 kg, vil svaret være, at dyrene først skal slagtes ved 400 kg. Forventes afregningsprisen derimod at falde fra 7,00 til 6,80 kr. pr. kg levende vægt ved at øge vægten, vil vægtforøgel-

sen kun indbringe ialt 270 kr. ($6,80 \times 400 - 7,00 \times 350$) svarende til en kg-pris på 5,40 kr. ($270 : 50$). Af tabellen kan udledes, at der da vil blive mindre end 1,00 kr. i dækningsbidrag for de sidste 50 kg's vægtforøgelse, hvorfor producenten bør slagte ved 350 kg.

Konklusion

Mange faktorer påvirker det økonomiske resultat i ungtyreproduktionen, og ved en ændring af blot en enkelt af disse faktorer, kan den optimale slagtevægt forskydes væsentligt. Den mest fordelagtige afgangsvægt må derfor fastlægges af den enkelte producent ud fra netop hans egne produktions- og afsætningsvilkår.